

Hol tart a mi pedagógiánk?

Mit lehet erre a kérdésre válaszolni, ha azt akarjuk, hogy a pedagógia választ tudjon adni a tanuló ifjúság nevelésének időszerű kérdéseire? A feltett kérdésre azt nem válaszolhatjuk, hogy a pedagógia ott tart, ahol a társadalmi fejlődés, mert ez így nem lenne igaz. Azt sem válaszolhatjuk, hogy a pedagógia elmaradt a társadalmi igényektől, mert ennek a válasznak ismét csak az a hibája, hogy nem felel meg a valóságnak. Mi tehát az igazság? Hol tart a pedagógia? Nézzük meg a pedagógiai gyakorlatot, ez talán segít a legigazibb válasz megadásában.

Még napjainkban is vannak iskolák — s a tények igazából semmit sem vesz az el, hogy ezek extrém esetek — ahol a nevelőmunka legfőbb módszerei közé tartozik a gyermekek verése, megszegényítése. Sőt, olyasmit is olvashattunk nemrégiben a napi sajtóban, hogy egy iskola igazgatója órákig térdelpeltette magasba tartott kezekkel tanítványait. (Szinte hihetetlen, hogy a szocialista pedagógia két évtizedes térhódítása után ettől remélte tanítványai megjavulását!) A büntetés iskolái ezek, amelyekben még középkori állapotok uralkodnak. Vannak iskolák, ahol könnyelműen adják az ötösöket s ezek igazi értéke csak akkor derül ki, amikor a gyermek magasabb iskolatípusba lép. A liberalizmus és a protekcionizmus iskolái ezek, ahol nem a pedagógia törvényei szerint folyik az iskolai élet, hanem a jó kapcsolatok, az egyéni érdekek szerint, de mindenképpen a szülő megtévesztésével, a gyermek kárára. Vannak iskolák, amelyekben, ha a gyermek szemetel a folyosón vagy a tanteremben, vagy ha életkori adottságainak megfelelően tevékenykedik, akkor ezt beírják a gyermek ellenőrző könyvébe. A pedagógusok értesítik a Kedves Szülőt, hogy milyen a gyermeke (milyen rossz, milyen neveletlen, milyen tiszteletlen), de a nevelésébe nem avatkoznak bele. Ezekben az iskolákban csak oktatnak, (s ezt látszólag igényesen is csinálják!) de a gyermek rossz tulajdonságait, rossz szokásait, jellemvonásainak negatív hajtságait csak regisztrálják. Nem egy esetben úgy tűnik, mintha a nevelők nem szeretnék tanítványaikat. A pozitív motiváció, a serkentés gyakran háttérbe szorul, mintha nem is ez lenne a szocialista pedagógia egyik legfontosabb alapelve. Vannak olyan iskolák is, amelyeket még nem járt át a reform szelleme. Itt a megszokott és a jól bevált rutinra hivatkozva utasítanak el minden újat. Bebizonyítják, hogy táblával és krétával mindent meg lehet tanítani. Vannak iskolák, amelyekben konfliktusok keletkeznek tanár és tanítvány között a szocialista élet napi kérdéseiben, mert ezekben némely gyerek jobban tájékozott mint némely pedagógus.

Természetesen nemcsak ilyen iskolák vannak. Sőt, ezek csak a kivételek. Az iskolák túlnyomó többségét más jellemzi. Az iskolák többségében, az ott folyó nevelő-
oktató munkát a marxista eszmeiség és az iskolareform új dokumentumainak új koncepciói hatják át. Az iskolák többségében az ifjúsági mozgalom által erősített közösségi élet van kibontakozóban, amelynek irányítója, szervezője az a típusú pedagógus, aki hivatásának tekinti foglalkozását, aki művelt általában is, és szaktárgyaiban is, aki

nemcsak ismeri a szocialista pedagógia törvényeit, de alkalmazni is tudja azokat, s akinek a tanítványaival való kapcsolata minden tekintetben kifogástalan, akit szeretnek és követnek. Vannak iskoláink — egyre nagyobb számban —, amelyek nemcsak élére állnak a nevelés és oktatás új módszereinek, hanem terjesztik is azokat és mind nagyobb eredmény jellemzi munkájukat.

Talán most könnyebb választ adni arra a kérdésre, hogy hol tart a mi pedagógiánk? Nagy meggyőződéssel valljuk: ott tart, ahol pedagógusaink.

Miklósvári Sándor

Környezetismeret: ipari és mezőgazdasági munka

A környezetismeret az iskolai reform szülötte. Az 1—4. osztály oktató-nevelő munkájában központi szerepet tölt be. A tantárgy anyaga lehetővé teszi, hogy hatékonyabbá tegyük a szocialista világnézetre való nevelést.

A tárgy korszerűsége elsősorban szemléletében tükröződik. Az iskolai oktatást közel hozza az élethez, az „életet” behozza az iskolába.

Az 1—4. osztályos tanulók egyre bővülő körben ismerik meg környezetüket. A szocializmus eszmekörén belül kiemeltünk néhány témakört, hogy az oktató-nevelő munka segítése céljából, osztályonként kidolgozott néhány órával javaslatokat adjunk.

A tanterv kimondja, hogy „a környezetből mindig az újat, az előremutatót figyeltesse meg, — a pedagógus — azt vizsgálja és vizsgálta a tanulókkal; olyan szokásokat fejlesszen ki bennük, amelyek a szocialista társadalom viszonyaira készítik fel őket.”

Hogyan lehet ezt megvalósítani?

Változatos módszerkombinációkra, a modern eszközök komplex alkalmazására van szükség. Tartalmilag és formailag is ezek együttes összhangja szükséges. Az ilyen oktató-nevelő munka az ismeretközlésben és megőrzésben egyaránt minőségi változást eredményez.

Erre szeretnénk néhány eljárást bemutatni.

A legproblematikusabbak a *feldolgozó órák*. Ezért az ipari és mezőgazdasági munka feldolgozásával és az úttörők életének megismertetésével kapcsolatban néhány *újszerű feldolgozást* mutatunk be. Az óravázlatokban szereplő séták, látogatás, TV-adások, diafilmek, felhasználása szervesen beilleszkedik az oktató-nevelő munkába. Így egy új sajátos oktatás módszerei, eljárásai alakulnak ki.

A 2. osztály környezetismereti anyagából a *Munkahelyek, foglalkozások* című témakört választottuk ki. A témakörből az *ipari munka* feldolgozása tanmenetileg:

1. Tanulmányi séta egy építkezés megtekintésére.
Különböző foglalkozású emberek munkája.
Gyakorlat: Építési anyagok gyűjtése.
2. Az építésen dolgozók munkája, munkaeszközei I. Az alaptól a tetőig. A mérnök, a kőműves, ács, tetőfedő munkája és megismertetése.
3. Az építésen dolgozók munkája, munkaeszközei II. A belső munka, az ott dolgozók munkája, munkaeszközei.
4. Gyakorlat: Közös gyűjtemény, összeállítása.
5. Összefoglalás és rendszerezés.

Az ipari munkával kapcsolatosan a 2. és 5. órát dolgoztuk ki. Itt tudjuk legjobban bemutatni a korszerű audiovizuális eszközök helyes felhasználását és az okta-